

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XII. In ipsis etiam aquarum damnis periculísque, Deum & justum, &
laudabilem esse.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45686

me aqua, usq; ad animam, abyssus vallavit me, pelagus operuit caput meum. Sunt, qui mare fugiunt, qui flumina execrantur, qui, liberis fatales, puteos Diris deuouent; qui mille coaceruant, in aquam, accusationes. Descenderat Stratonicus Musicus, Pellæ, ad puteum: ibi haurientes rogauit: *Num esset aqua potabilis?* cum dixissent: *Nos istam bibimus: Non est igitur,* inquit, *potabilis.* quia illos uidebat pallidos vultu luridósque; quod interpretabatur malæ valetudinis argumentum, quam eos existimabat non aliunde, nisi ex aqua contraxisse. In effectu causam non falsa suasionem reprehendit. Quod plurimi faciunt, non solum vini potores, & aquæ olores; sed etiam illi, quorum vel filij, cum Icaro; vel coniuges cum Othorini vxore, vel parentes aquæ nimium biberunt: vel quibus, instante naufragio, totidem videntur.

*Quot veniunt fluctus, ruere atque irrumpere mortes,
Non tenet hic lachrymas, stupet hic, vocat ille beatos,
Funera quos maneat: verboq; interuenit omni
Plangor, & attonito gemitus a corde trahuntur.*

Expertus hoc Aenææ tubicen Misenus, expertus Palamedes, expertus Leander Abydenus, expertus rex Ceyx; experta est vxor eius Alcynoë, in fabulis; expertus in historijs, cum conjuge honestissima, miserimus Sosa: quorum priorem in coniugis conspectum, mare eiecit mortuum; alterum viuum expuit in maiores calamitates. Execrata est aqua, apud Herodotum, Phronime, sua-fu nouercæ, ab Etearcho patre, rege Cretæ, in vndas & mortem præcipitata. Execrabiles fecit aquas Machometes, Amuratis F. Turcorum rex, qui, vt refert, Chalcocondylas, cum regni moderamen suscepisset, fratrem suum peremit, aqua infusa, spiritum eius intercludens. Quem propinandi modum, etiam Suedicus miles, nuper reduxit. Bibit & Roxana Alexandro chara, cum aqua, mortem, cum eam æmula eius Statyra, Darij filia, M. Alexandri vxor prægnantem in puteum demersit; vt scribit Plutarchus. Atque esto, non omnes aquæ potores moriantur, cum temperatè bibant: quot bibentibus aqua strumam, febrim, tormina, venena peperit? Fuere, qui, cum aquis, semina ranarum haurirent, in ventre maturata, & mutata in bestias identidem ex insolita palude coaxantes? Enimuerò illi ipsi, qui iracundum mare nauigantes experti

Athen. in
Dipnos.

Senec. in
Hercule Oe-
tzo, Iouius
in Aëtio.
Ouid. 12.
Metam.

Petr. Maffei-
us. de reb. In-
dicis lib. vlt.
Herodotus
lib. 4.

Chalco-
condylas lib. 7.
Plutarchus in
Alexandro.

experti sunt. Nonne, cum Catone, statuerunt, nunquam se, per aquas, iter facturos, quod terris posset confici? Festudiosus ille, apud Hieroclem, ex aquarum periculo euadens, quàm lepido se, voto obstrinxit, nunquam se amplius intraturum in aquas antè, quàm natate didicisset; quasi ea ars extra aquas disci posset? aut in gramine quoque nataretur? Exundationes Tiberis quantum non Horatius modò, sed & alij leguntur esse detestati? quorum agros domosque, in vicinis vrbibus subuertit? Et Poëta quidem, licet eum fluuium pro Deo haberet, tamen, per conuiuium, *uxorium amnem* vocauit,

Horat. lib. 1.
carm. od. 2.
apud S. Greg.
Turon. li. 10.
hist. Franc.
cap. 1. Palm.
An. 717. Cia-
con, in Greg.
II.

*Ilia dum se nimium querenti
Iactat vliorem vagus & sinistra
Labitur ripa.*

H. Boethius.
lib. 33.

Tantò maior luctus fuit, quando Tai & Almundi fluuiorum ca-
duca aqua, seu inundatio Berthæ, Scotiæ vrbis, mœnia, cum ma-
gna domorum parte, euertit. Tunc enim rex ipse Guilielmus, cum
uxore, liberisque ac nobilibus, haud expers periculi fuit; atque ex
regia familia, Ioannes regis filius adhuc lactens, cum nutrice ac
duodecim feminis, ac præterea aulici duodecim tragica morte,

Trithem. de
reb. Hirsaug.

perierunt. Quod si hæc clades non sufficit; refert Trithemius, apud
Flandros, An. 1014. ad 4. cal. Octobr. magnam nubium molem
simul resolutam ex improviso, cælitus delapsam, multa hominum
millia suffocauisse. Quos tum gemitus, quos ciulatus putemus ex-
titisse? Voces pereuntium non sunt laudes perimentium. Longum
esset, si lachrymas vellem enumerare à sponsa effusas regis Angliæ
filia, Hartmanno II. Rudolphi Imp. filio, decimo octauo æta-
tis anno, prope oppidum Rhinai, in Rheno, submerso, & Basi-
leæ cum matre Anna sepulto. Luquoissimum fuit Othoni
Luneburgico duci, cum eiusdem nominis paruulum filium puerili
curru, infantum more, vectum, & familiæ negligentia in vicinum
flumen, de ponte lapsum, dictoque citiùs submersum, hæredem
masculum vnicum aspexit. Vidit cadaver, & ferè oculos effleuit;
nam & ducatum vidit cum eo, è familia abiturum. Quàm ille
tunc nullas voluisset, in orbe, aquas extitisse, ne lachrymis eas au-
gere cogeretur?

Granzius l. 9.
Metrop. c. 20.

II.

Querelæ istorum, aliorumque talium threni tantas causas,
quanta

quanta damna videntur habuisse. Quæ alij latius senserunt. Quàm enim etiam miserandum fuit, maximè Venetijs, diluuium, quod, cum ingentibus tonitruis An. Christi 586. coniunctum, secuta est pestis sæuissima, Romæ, ob fœtorem serpentum in ripas vndiq; eiektorum? An. 1086. tanta extitit, in Italia, aquarum inundatio, vt quasi liquefactæ rupes, sua ruina villas complures perditum irent. An. 1136. mare suis finibus inopinatò egressum, Belgij partem haud exiguam, cum suis incolis, submersit. Nec, in Gallia, Sequana tantùm, per vniuersam Lutetiam, ita exundauit, vt, teste Genebrardo, octo dierum spacio, vix per vicos iter fieri posset, nisi nauigio; sed & An. 1570. initio Decembris ita intumuit Rhodanus, vt Lugdunensis, quod trans Rhodanum est, suburbij partem diruerit, pontemque Lugdunensem ac Viennensem ex parte subuerterit. Atque, vt in compendio omnia comprehendam, communes loquendi formulæ, si magnum exprimendum est malum, dicunt, aliquem *fluctibus agitari, procellam temporis non deuitasse*. Hinc illa Liuij: *Equestrum procellam excitemus oportet, si turbare, ac statu mouere volumus*: & ista Tullij: *Procella patriæ, turbo ac tempestas pacis*. Et ipsæ diuinæ litteræ, magnam tribulationem, aque metaphora solent significare. *Tanquam inundantes aqua, sic rugitus meus*, ait Iob. Et alibi: *Apprehendet eum, quasi aqua inopia, nocte opprimit eum tempestas*. Et Dauid: *Assumpsit me de aquis multis. Quoniam intrauerunt aquæ usque ad animam meam. Infixus sum in limo profundi, & non est substantia. Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me*. Denique vbi multa & magna confluunt mala, mare quoddam malorum appellamus. Hæ sunt querelæ, & causæ querelarum, non iam apud mansuetissimum, & in aduersis constantissimum Dauid, sed apud eos, qui *contra juris formam*, vt ita loquar, *posulant*, non esse, quod vident sibi noxium esse, hoc est, apud impatientes. At quid tandem illis rectum est, apud quos non est rectus intellectus? Taxus arbor est, non modò funesta, sed & venenata. Ex hac si fortè pocula confeceris, & vinum intuderis, quantumuis suaue & delicatum, continuò fiet noxium & insalubre. Ita amari sunt quorundam animi, apud quos, omnia amarescunt. Vbique inueniunt, quod illis displiceat; quia res non aspicunt, quales sunt, sed quales illis, turbato animo & iudicio, videntur.

AR

Palm. Anno
586. Ciac. in
Pelag.

Sigebert. An.
1086.
Rob. An. 1136.

Genebrard.
in Bonifacio
VII.
Gill. Caro-
nus Med.
Annonæ.
in Ephemer.

Lin. lib. 10 de
bello Punic.
Cic. pro do-
mo sua.

Iob. 3. 24.
Iob. 27. 20.

Psal. 17. 17.
Psal. 68. 2.

Plin. lib. 15.
cap. 2.

III. Aft aliter Sancti supra laudati, aliter ratio recta, cui omnia opera Domini, vti sunt, ita esse recta videntur. Vt ergo de querelis illorum cognoscamus, ad tria capita possunt reuocari: *ad offensio- nem sanitatis, ad inundationes & diluvia; ad naufragia & suffocatio- nes.* Ad primum quod attinet, communis ea causa est, cum omni- bus creaturis: nulla non nocet incautis. Certè de potu si sit sermo, plures nimio vino, quàm nimia aqua potanda, valetudinem ami- serunt. Et quid tandem est, quod abusu non possit fieri pernicio- sum? Ipse sol quosdam, fixis oculis, eius ardentissimam lucem in- tuentes excæcauit. Quid mirum est, si & aquæ imprudentibus ob- sint? Habent oculos, quibus paludem pigram ac putrescentes a- quas, à fonte pellucido, discernant; ; cur ijs non vtuntur? cur ca- num instar, obuia quæq; lambunt? immò cur non canis instar, è Nilo bibentis, pericula cauent? ideò ratio eis data est, vt ea bo- num à malo discernant; ideò mala bonis, noxia vtilibus permixta, vt homines se discernere posse, ostendant. Cur obuijs vtuntur, quasi oculis & ratione carerent? Cur illis ferino impetu vtentibus res ad alium vsum factæ non obessent; qui etiam salubria in pernitiè vertunt? Itaq; bonis quidam aquis offendunt sanitatem; sed sua culpa; sua intemperantia: cur, Thracum more, clausis oculis, vno ductu, vno spiritu amphoras vacuant, & vel vaccam amysside vin- cunt? quasi tota velint flumina epotare? Sunt, multis in locis aquæ insalubres? cur homines ibi habitant, vbi sedes est ranarum & ser- pentum? Cur non aliò commigrant, vbi saliant puri latices? vbi riui fluunt lacte dulciores? Argi, ob aridam terram, fontibus ca- rent, puteis abundant. Quod hominum industria, in vno, id natu- ra, in alio loco compensat, immo & alio tempore. Est oppidum Lusitaniæ, *Villam nouam* vocant, ibi, cum aliæ aquæ deficiunt, fons oritur, Cal. Maijs, & ad Cal. vsq; Nouembres aquas Villæ- nouanis abunde diffundit: postea verò occultatur, latetq; hieme tota, & ad statum tempus, hoc est, ad Cal. Maias renascitur, atq; incolas reuiscit. Has vices temporum & locorum seruat natura, quæ varietate delectat: nec vult omnes vbiq; habitare.

IV. Quin etiam insalubritas nonnullarum aquarum duplici mo- do pensatur. Nam primò, si non sunt ad potum idoneæ, sunt ta- men idoneæ ad alios vsus medicinæ, rerumue aliarum. Secundò
possunt

Strabo. lib. 8.

Martius l. j.
de reb. Hispã.

possunt etiam aptæ fieri ad bibendum. Egressi Israëlita de mari rubro venerunt in Mara, nec poterant bibere aquas de Mara, eò quòd essent amara: unde congruum loco nomen imposuit (Moyse) vocans illum Mara, id est, amaritudinem. Et murmuravit populus contra Moysem, dicens: Quid bibemus? At illo clamavit ad Dominum, qui ostendit ei lignum: quòd cum misisset in aquas, in dulcedinem versa sunt. Hoc lignum itaque, & aquarum amaritudinem sustulit, & animorum; docuitque, esse in cælis, qui aquas possit tēperare, & verò etiam velit, si homines eas à Deo exorare non dedignantur; aut, si Sanctos inuocent, quorum ope beneficia eiuscemodi impetrantur. Equidem sicut quidam homines morbis, ita vitijs suis quædam aquæ afficiuntur, vt in eis gloria DEI manifestetur. Quod, circa annū 1615. prope Nerishemium, in Sueuia cōtiguit, vbi itidem, ad Moyse exemplum, in fontem injectum lignum, aquis ingens nomen & accursum fecit. Depositæ sunt in illis aquis multæ infirmitates. Fons Vdalricianus vocabatur. Eo abluebant alij corporis mala, alij vires bibendo restaurabant. Et confluerant illuc ipsi heterodoxi, vt Sancti beneficio fruerentur. Ad Iericho cum venisset Elisaus, dixerunt viri ciuitatis ad Elisaum: Ecce habitatio ciuitatis huius optima est, sicut tu ipse, Domine, perspicias: sed aqua pessima sunt, & terra sterilis. At ille ait: Afferte mihi vas nouum, & mittite in illud sal. Quod cum attulissent, egressus ad fontem aquarum, misit in illum sal, & ait: Hac dicit Dominus: Sanauit aquas has, & non erit ultra in eis mors, neque sterilitas. Sanata sunt ergo aqua, vsque in diem hanc, iuxta verbum Elisei, quòd locutus est. De hac re ita scribit Iosephus: Ad urbem Iericho largissimus fons est, rigandisq; aruis vberimus, iuxta veterem scaturiens ciuitatem: quam IESVS Nane filius, Hebræorum ductor, primam, in Chananaeorum terra bello possederat. Hunc fontem aliquando ferunt, non solum terra atq; lignorum fructus, sed etiam feminarum partum obtundere solitum, cunctaq; pariter morbo ac peste corrumpere. Postea verò mansuuisse, contraq; saluberrimum ac feracissimum esse factum ab Eliseo Propheta, qui Helia notus fuerat, atq; successerat. Receptus enim hospitio, ab Hierichuntinis habitatoribus, quòd humaniores eos expertus erat, ipsos, & omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus est; progressusque ad fontem, lagenam fictilem, nouam salis plenam in profluentem aquam misit, iuxta deinde ad calum dexteram

Exod. 15. 23.

4. Reg. 2. 19.

Ioseph. lib. 5. bell. Iud. c. 4.

ram tendens, fontique immergens blanda libamina, ipsum quidem precabatur: ut fluentia leniret, ac dulciores aquarum venas aperiret: Deum vero, ut fecundioribus auris flumina temperaret, orabat: tamque ubertatem fructuum, quam successionem proles daret indigenis; nec eos genitrix filiorum aqua deficeret, quoad iusti manerent. Ad has preces, ex disciplina, manibus quoque multa operatus, fontem immutavit: Et qui antea causa erat his orbitatis, ac famis, idem victus ac fecunditatis auctor est effectus. Denique, rigationis eius tanta potentia est, ut si attigerit modo terram, sapidior sit, aquis diu perseverantibus. Unde eo, quae largius utuntur, exiguum emolumentum habent, quae vero parcius, plurimum. Amplius tamen, quam ceteri fontes spaciū rigat; Et septuaginta quidem stadiis longam, viginti autem latam planiciem permeat. Hæc Iosephus. Quibus docet, suos quidem etiam aquis morbos aut vitia esse; sed posse sanari; & vel idcirco esse exitiosas, ut Deus manifestet, quam utiles sint Rebus publicis serui sui, quamque salutare; ut qui ex illis exitia tollant; tollerent etiam murmurationes, si doceri se sinerent murmuratores. Quos, vel solo naturæ ductu,

Plotin. lib. 3.
enocad. 2.
cap. 18.

instruit Plotinus, qui de Mundi defectibus loquens ait: *Fortè etiã, quia nisi hæc essent, imperfectum foret & totum. Plurima namque malorum, vel cuncta potius, quandam toti præstant utilitatem; quemadmodum venenosa, quamvis plurimorum usus & ratio lateat. Iam verò prænitatem quoque ipsam multa constat utilia continere, multaque reddere pulchra, pulchritudinis artificiosa more; suscitatur sæpe homines ad prudentiam, neque securiori licentia torpere permittit.*

V.

Altera, contra aquas, querela, inundationes, diluvia, populationes, & laxata fluminibus marique ipsi freena accusat. His enim

Ouid. lib. 1.
Metamorph.

*Sternuntur segetes, & deplorata colonis
Vota jacent, longique perit labor irritus anni.
Expatinata ruunt, per apertos flumina campos,
Cumque satis arbuscula simul, pecudesque, virosque,
Teetaque, cumque suis rapiunt penetralia sacris.
Siqua domus mansit, potuitque resistere tanto
Indiecta malo, culmen tamen altior huius
Vnda tegit, pressaque latent sub gurgite turres.*

Hæc inundationis facies, pro impatientibus videtur perorare. Quæ tamen si oculis æquioribus aspiciatur, Dei causam agit. Ex inunda-

inundationibus quippe istis cognoscimus, quanta sit Numinis cura, ne sæpius exorbitent vel flumina, vel maria. Totum enim mundum perditum irent aquæ, nisi à Deo cohiberentur, vel inde laudabili, quia *ligat aquas in nubibus suis, ut non erumpant pariter deorsum, & terminum circumdedit aquis, usque dum finiatur lux & tenebra; Congregans, sicut in vitre, aquas maris: ponens in thesauris abyssos.* Estque planè mirabile, in sublimi, & supra aërem nubes & imbres, aëre longè grauiore, suspendi, nec simul ruere, nec semper. Vnde & Salomon interrogat: *Quis colligauit aquas, quasi in vestimento?* Admirationi erat, Romæ, Tuccia virgo Vestalis, incesti criminis rea, cum aquam cribro hausit, anno 609. Quod longè maius est, in nubibus videmus aquas portari deorsum non decedentes, & non miramur? At tum demum experimur benefici; magnitudinem, cum, rupta nube, nimbi, toto impetu, cadunt, aut flumina, vel maria limites suos transgrediuntur, omniâq; obruunt. Ex damno enim æstimamus, quid sit, damno liberari: & beneficia nubium nocuentis commendantur. Pari pacto, qui subitis inundationibus aquarum inuoluuntur, discunt agnoscere, quanti sit cohibitio inundationis faciendâ. Ea autem cohibitio, tot annos & sæculum, durat, & non admiramur? opus planè est omnipotentis, & naturam ipsam vndarum refrænantis. Cum enim natura aquis locum tribuerit supra terram; nisi naturæ author aquas, velut in vitre congregasset, ijs vtique subsidentes terræ omnes vndique cooperirentur. Id ne fiat, diuina manus obstat. At, quia aquas tam diu domitas aspiciamus, consuetudo nobis ademit admirationem.

Sed non ademit S. Ambrosio dicenti: *Nonne omnes Dei gratiam jure miramur, cum aduertimus, quod insensibilis natura, quadam sensibili ratione, suos fluctus coërceat, & fines suos vnda cognoscat?* Nec ademit admirationem S. Chrysostomo; qui cum videret mare, intra fines suos, non esse tranquillum, sed turbatum, & ferox, & vndosum, & in morem montium, procellis metuenda altitudine erectum, ac, resonante vnda boans, admirari satis non potuit sapientissimam diuinæ virtutis potentiam, quæ, multis locis, tantæ ferociæ, non rupes & saxa, sed fragilem duntaxat arenam obiecit; quâ tam vehemens impetus excipitur, frangitur, & eò, vnde irruit, quasi per ludum, refunditur, vt dubites, fortiùsne insultum faciat,

L 2 an recl-

Iob. 26. 8;
Psalm. 32. 7.

Prou. 30. 4;
Plin. l. 28. c. 20.

VI.
S. Ambros.
orat de obitu
Satyri.
S. Chrysost.
hom. 9. ad
pop.

Psal. 91. 4.

Theodoret.
serm. 2.Basil. Seleuc.
orat. 1.

an reciproco impetu, potentiùs cogatur resillire? Neque ipse Dauid hic fuit sine admiratione, cuius illa sunt: *Eleuauerunt flumina, Domine; eleuauerunt flumina vocem suam. Eleuauerunt flumina fluctus suos, à vocibus aquarum multarum. Mirabiles elationes maris, mirabilis in altis Dominus. Secuti sunt eum & alij, inter quos, in aquarum & terræ continentis coniunctione miratur Theodoretus ineffabiles fluctuum saltus, & prouidentia franum, quod illis iniectum est, & quo impediti terras inundare nequeunt. Sed cum contra arenam, cum impetu, feruntur, positos tamen sibi terminos pertimescunt; & dæ legem sibi à Deo latam illic inscriptam vident, instar contumacis equi, qui à sessoro frano retractus collum reflectit, retròq; cedit, refugit, quasi & eius facti illos pœniteat, quod arenis appellere ausi sint. His talibus, satis videtur DEVS prospexisse damnis aquarum, immo impendio magis animus gaudebat illis, quando littora intuebantur, & vel saxeam, vel arenosam illam maris custodiam; in qua DEUS curam & prouidentissimam gubernationem suspicit Basilus narrantem aquis dorsa, quibusdam velut in cellis maria concludentem; dæ imperio in abyssum vititur, pro claustro & arena, quasi habena formidabili mare continet, terram liberam seruans à Pelagi eluione: esto ventorum impetu ad terram mare propellatur. Fertur illud quidem fluctibus altè elatum: ubi verò terminos attigerit, reuertit, refugitq;, & Domini vocem littoribus inscriptam, cum intuitum fuerit, cernatis fluctibus termini positorem adorat. Cumque terram violente feriat, referitur, ac diuini imperij memor refertur in fugam. Quare placide purpurascens adulatur vicina continenti, quasi mollibus vlnis terram complecti occupet; semper Domini præcepto cohibitum, & tantum non singulis momentis audire natum: Congregentur aquæ in locum vnum, & appareat arida. Et manet præcepti memor arenâ vincit; nec, præ victoris reuerentia, vincula violat, vocemq; Prophetæ ratam facit: TERMINVM POSVISTI, QVEM non transgredientur. Quod cum ita sit, an non in se omnes iras, & Diras deriuant illi homines, quibus earum Conditor itidem leges posuit, quas tamen transgrediuntur, ipsis marinis fluctibus inobedientiores? Nulla eos præcepta, nulli limites coërcent; & indignantur, si fluuius inundat, & pascua arenis limoque maculat? Astricti sunt illi diuinis mandatis; nulla astrictus est lege DEVS, vt aquas cohibeat à nocumento: quamuis tamen*

ea mortales millies meruissent pati, nihilominus vix semel eos pef-
sumdat; sed potentia sua cluiones ab eis abarctet.

Quæ bonitas vt intelligatur, potestatem in aquas subinde, &
Sanctis suis DEVS concedit; quorum vis illa, sine inundationi-
bus, aut violentia fluctuum, non inclaresceret. Eorum autem vis
est virtus DEI. Itaq; in seruis suis, ostendit Dominus vires suæ bo-
nitatis: vt si miremur, in hominibus, quod in illis gratia est, multo
magis miremur, in DEO, quod in illo natura est. Quam stupendum
fuit, Moyse populum, per mare rubrum, ducente, erectos hinc in-
de, murorum instar, stetisse immobiles fluctus, & siccum DEI cul-
toribus transitum dedisse? Quantæ admirationis fuit, cum Iordane
diuiso, & maris exemplum sequente, idem effecit Iosue? An au-
tem hæc, in veteri Testamento duntaxat contigerunt? Etiam, in
nouo, legimus, similia contigisse. Fantinus Syracusanus, Balzaniũ,
ob equos strigosiores, quos illi pascendos, commiserat, iratum fu-
giens, præmissis precibus, ad cælum, Motabrum flumen, virgâ dis-
secuit, & siccis pedibus transiit, iramque euasit persequentis.
Aiunt & S. Fridolinum Viatorem, infulam Rheni, vbi nunc Suc-
cingum oppidum est, à Clodouæo rege Gallorum dono acceptam,
defuncto rege, incolis tumultuantibus, habuisse controuersam;
sed precibus à DEO impetrasse, vt Rhenus à dextero, in sinistrũ al-
ueum miraculosè deriuaretur, atq; illi, cõtra Ethnicos, propugna-
culum ex vndis faceret. Hoc miraculo Fridolinus incolas Christo
est lucratus. Turpe enim fuisset, homines illi non cedere, cui vide-
bant, vndas ipsas, & tantum flumen obedire. Similius est, quod de
nostro Iosepho Anchieta scriptum reliquit Sebastianus Beretarius,
& his verbis commemorat. *Eodem in littore, die alia, piscandi, salien-
dig, operi intentis alijs, cum se à coetu, diuina liberius cõttemplandi causa,
subduxisset, spatio trium quattuorue horarum, plus minus, desideratus
est: eum, vestigia secutus, tandem in littore sedentem, frater illi comes
inuenit; & illo ipso tempore maris astus accedebat, qui quasi diuino impo-
rio accepto, cum præter eum sinem, vbi Iosephus sedebat, longè fluctus eis-
cisset, ab eius tamen corpore ita vndas cohibuit, vt aquæ illi, & à fronte,
& vtroq; ablatere, quasi in sinum diductæ, ac voluti in parietes erectæ,
nullà contactum aliuione, ac ne aspergine quidem circumsepirent. Di-
ceret rubri maris miraculum, in transitu Hebraorum, renouatum esse.*

VII.

Exod. 14.

Iosue 3.

Marul. lib. 2.
cap. 2.

Sebastian.
Beretar. li. 4.
vitæ Iosephi
Anch.

non audebat frater, intra undarum hiatum, se insinuare, sed extra ultimos fluctus, quanta maxima poterat, vocis contentione, Patrem compellabat; ad vocis clamores, strepitum etiam, fragoremq; asserum addebat. Cumq;, ne sic quidem, fremitum maris superaret, neque alto contemplationis somno consopitum, Iosephi animum excitaret, fretus & ipse divino patrocinio; diductum intrat aquarum septum, Patremq; admonet, tempus esse hospitium repetendi, abeuntes vnda sequebantur; praecedenteq; Patre, talos subsequenter fratris alluebant; ille territus periculo, Patrem antecessit. Eum Pater leniter verbis increpans: nescis, inquit, quia venti & mare obsidunt ei? timere prohibuit. Pratergressus tandem extremam alluvionem, tum mare littore toto coequatum. Impios aequae sequuntur, ut opprimant; Sanctos fugiunt, ne vel aspergant.

VIII.

Neque verò necesse est, aquas fugere, aut fluctus in altum erigi parietem, ut Sancti transire, sicco vestigio, possint: possunt super ipsas aquas, sine pontibus ambulare. Primum id fecit Magister Sanctorum. Nam Apostoli viderunt IESUM ambulans super mare, & proximum navi fieri, & timuerunt. Discere hanc artem voluit & Apostolorum Princeps; alio quippe tempore, quarta vigilia noctis, venit, ad discipulos Dominus, ambulans super mare. Respondens autem Petrus, dixit: Domine, si tu es, iube me ad te venire super aquas. At ipse ait: Veni. Et descendens Petrus de nautica, ambulabat super aquam, ut veniret ad IESUM. Videns verò ventum validum, timuit: & cum coepisset mergi, clamavit dicens, Domine, saluum me fac. Et continuo IESVS extendens manum, apprehendit eum: & ait illi: Modica fidei, quare dubitasti? Alia vice, fide firmior, adeoq; in arte haec perfectior, Simon Petrus, cum audisset, quia Dominus est, tunica succinxit se (erat enim nudus) & misit se in mare. Nimirum DEO fretis aquae consistunt, & terrae in modum solidantur; sicut & terra cedit, saxaq; ceræ instar, cum ita juvat, molliuntur. Concessa est eadem gratia S. Mauro, de quo D. Gregorius hæc habet. *Quadam die, dum idem venerabilis Benedictus in cella consisteret, Placidus puer S. viri monachus, ad hauriendam, de lacu, aquam egressus est: qui vas, quod tenuerat, in aquam incaute submittebat, ipse quoq; cadendo secutus est. Quem mox vnda rapuit, & pene ad vnius sagitta cursum, eum à terra introrsus traxit. Vir autem Dei intra cellam positus, hoc protinus agnovit, & Maurum festine vocavit, dicens: Frater Maure, curre, quia*

Iob. 6, 19.

Matth. 14, 25.

Ioan. 21, 7.

S. Gregor. 1. a. dial. cap. 7.

quia puer ille, qui ad hauriendam aquam perrexerat, in lacum cecidit: iamq; cum longius vnda trahit. Res mira, & post Petrum Apostolum, inusitata. Benedictione enim postulata atq; excepta, ad patris sui imperium concitus perrexit Maurus. Itaq; usq; ad eum locum, quo ab vnda deducebatur puer, per terram se ire existimans, super aquam cucurrit, eumq; per capillos tenens cursu rapido redijt. Qui mox, ut terram tetigit, ad se reuersus, post tergum respexit; & quia super aquas cucurrisset, agnouit, & quod præsumere non potuisset, ut fieret, miratus extremum factum. Reuersus itaq; ad patrem rem gestam retulit. Vir autem venerabilis Benedictus hoc non suis meritis, sed illius obedientia deputare cepit. At enim contra Maurus pro solo eius imperio factum dicebat: seq; conscius, in illa virtute non esse, quam nescius fecisset. Placidus quidem litem pro Benedicto decidit, sed nec Mauro inde sua laus adempta est; vterq; miraculo dignus fuit. Ut enim ille sanctè præcepit, ita iste prodigiosè obediuit. Calcat vndas celeritas obediendi. Cur enim non posset celeritas voluntatis, quod veteres celeritati pedum ascripserunt, in Volscæ illa sua Camilla, assueta cursu pedum prauertere ventos?

Illa vel intacta segetis per summa volaret

Gramina: nec teneras cursu lassisset aristas:

Ferret iter: celeres nec tingeret aquore plantas.

Et, si fabulas placet audire, Orion Neptuni F. à patre Neptuno impetrasse fertur, ut tam super vndas, quàm super terras posset, incedere: cur id à Patre cœlesti non possent impetrare Sancti? Et verò impetrarunt. Nam Maria Ægyptia siluicultrix pariter animo leuis, & corporea inde grauis esse desinens, Iordanem amne sicco vestigio, neque semel tantùm transgressa est; qui fluuius, si sola naturæ vis inspiciatur, traijet, sine nauis, non potest: ut illa proinde meritò possit Christiana Camilla appellari. Fertur & S. Conradus Constantiensis Episcopus, in lacu Acroniano, non tinctis pedibus, ambulauisse. Et Sigonius scribit, Ioannem Episcopum Bergomensis, sub Ariperto rege Longobardorum, cum Mediolano Bergomum se referret, Abduam amnem, siccis vestigijs, pertransijisse. Nullis pontibus indigent, qui manibus portantur Angelorum. Tutiores sunt in fluctibus amici DEI, quàm inimici in nauibus. Vnde & S. Blasius Episcopus in lacum projectus illæsus exiuit,

Virgil. lib. 7.
AEa.

Natal. Comes Mythol.
lib. 8. cap. 13.

Fulgosus lib.
1. cap. 6.

Sigon. lib. 2.
regni Ital.

Sur. 3. Febr. in
vit. S. Blasij.
Marul. l. 3. c. 3.

uit, qui nec natare didicerat, nec navigare. Sed pro vtrâque arte illi pietas fuit, quam veritus est lacus lædere. Quin & Nazarius & Cellus martyres in mare præcipitati, super vndas inceserunt. Quos extemplo puniendi deturbatores, orta statim tempestate, cum conspexissent, non mergi, vt sibi subuenirent, etiam atque etiam petierunt. Sanctis ergo in nauim receptis atque orantibus, placata detumuerunt procellæ, posuerunt venti, & tempesta transit in serenitatem. Sic pro Sanctis aquæ decertant, & quæ in DEI hostes exasperantur, mitigari se sinunt à DE seruis; quibus, cum impij homines malum facere volunt, elementa ad nutum famulantur. Ad hunc enim modum, Ioannes quoque Capistranus, Franciscanus, & Iacobus Piceus, sicut refert Bonfinius, ab Nicolao Pontifice Rom. vt Germanos, Polonos & Vngaros, ad expeditionem contra Turcas suscipiendam, hortarentur, missi, cum Padum traicere vellent, & ab auaro portitore pertinacissimè repellerentur (vt qui tanquam Christi pauperes, pecunia carerent, quam pro nauulo darent) in diffusum super vndas pallium, cum comitibus confedère: & veluti quadam naufragij tabula in ripam alteram, non sine attoniti stupore portitoris, diuina ope, tutò translati sunt. Varia sæpe spectacula mundo exhibuerunt Diui, sed, eo die, comœdiam dederunt palliatam: quemadmodum etiam, quando Elifæus Eliæ pallio, sibi, per Iordanem, viam fecit.

Facilè vidèd, iniquies, Sanctis vndas cedere, aut velut glaciatas, ac frigore concretas non cedere, vt tanquam per pontem intrepidi transeant. Sed hoc eos parum iuuat, qui non sunt sancti, in quos, ne flumina de alucis, deq; ripis suis exitiosè effundantur, sapissimè Sancti non obstant. Duo do responsa. Primum est, sæpe nõ prodesse, vt obstant, quando res ad exemplum pertinet, ac ita diuina iustitia exigit mortales plecti; immo quando Sancti ipsi, hoc pacto, ob injurias impiè illatas vindicantur. De quo argumento mox agemus. Alterum est, quando ita DE glòria nomenq; crescit, omnino etiam hanc Sanctis, à Domino, conferri potestatem. Imò, vt S. Gregorius Nyssenus loquitur, *Nihil obest homini fidem verè stanti: sistuntur vbiq; flumina, ac velut seruiunt illi imperanti. Fidem rei astruit Gregorius Thaumaturgus.* Cum Lycus rapidissimi impetus fluius incolis atrocem, quotannis, inferret cladem, agros, pecora, ipsam

Bonfin. li. 8.
Dec. 3.

4. Reg. 2. 14.

IX.

S. Gregor.
Nyssen. in vi-
ta S. Greg.
Thaumatur-
gi. cap. 12.

ipfam denique gentem non carptim, sed agminatim obrueret, & Et Nicephor.
 vt quæque deprehenderat, perditum iret; exeruit sese prodigiosè lib. 6. cap. 7.
 vbiq; Thaumaturgi virtus. Is, instar Moysis virga fluuios ac ma-
 ria regentis, ad egurgitantem sese & omnia populantem Lycum,
 processit, baculumq; quo seniliter nitebatur, in ripa depaxit,
 confidentissimè mandans flumini, ne posthac, limitem excederet,
 aut datum constitutumq; inibi terminum prateriret. Dictum,
 factum. inuenit fides viri; in fluuio, obedientiam; atque in ligno
 quoque impacto virtutem viuere, ostendit. Siquidem scipio ille
 viruit, & diffusis quaqua ramis, in excelsam excreuit arbore, quæ,
 vsque ad D. Gregorij Nysseni tempora, ab omnibus eò confluenti-
 bus, magna cum veneratione, monstrabatur, spectabatur: eratq;
 verè *tanquam lignum, quod plantatum est, secus decursus aquarum.* Psalm 1. 3.
 Sed cur baculus illius viri non euiresceret, cuius tantopere floruit
 virtus? Ad hoc exemplum Frigidianus quoque Lucanæ Ecclesiæ
 Episcopus, fluuium Auserim, agros longè lateq; inundantem,
 cursum mutare coëgit, atq; ex proprio alueo, precibus, aliò deri-
 nauit.

Illustre est illud, quod de S. Hilarione Sigonius recenset. Cir-
 ca an. salutis 365. terræ motu totius orbis (qui, post Iuliani mor-
 tem, accidit) concussa maria, & velut exterrita egressa sunt ter-
 minos suos; &, quasi rursus Deus diluuium mundo minaretur,
 vel in antiquum chaos redirent omnia, naues ad prærupta delata
 montiū, in sublimi, pependerunt: Quod cum videret Epidauritani,
 frementes scilicet, indomitos fluctus, atque vndarum moles, mon-
 tesq; gurgitum elatissimos littoribus inferri, verentes, quod iam
 partim euenissè cernebant, ne totum oppidum funditus subuerte-
 retur, ingressi sunt ad Hilarionem, & quasi Ducem ad prælium,
 eomitantes, eum in littore posuerunt. Qui cum tria crucis signa
 pinxisset in sabulo, manusq; contra tenderet, incredibile dictu est,
 in quantam altitudinem intumescens mare ante eum steterit: ac
 diu fremens, & quasi ad obicem indignans, paulatim in semetipsū
 relapsus sit. Vides hinc causam, ob quam mundi Gubernator mari
 potestatem fecerit, fines suos transiliendi? Sic suam, sic Sancti sui,
 sic crucis patefecit vim ac potestatem; sic fidem propagauit; sic Ec-
 clesiam auxit; sic fiduciam hominibus attulit, vt, in omni periculo,
 M discerent

X.
 Sigon. lib. 7.
 de Imp. ee-
 cid.

XI.
Ferrar. 10.
Martij.
S. Greg. lib. 3.
c. 10, dialog.

discerent ad diuinum confugere auxiliatorem, neque Diuorum patrocina aspernarentur.

Similem in aquis potentiam, Attala Abbas, apud Ferrarium, ostendit. Similem de Sabino Placentinorum Episcopo testatam, reddit D. Gregorius. *Ei enim, dum die quadam, suus diaconus nuntiasset, quod cursus sui Padus aluenim egressus Ecclesie agros occupasset, rotasq; illic loca nutriendis seminibus profutura, aqua eiusdem fluminis teneret, venerabilis vir a Sabinus Episcopus respondit, dicens: Vade, & dic eis; Mandat tibi Episcopus, vt te compescas, & ad proprium aluenim redeas. Quod Diaconus eius audiens, despexit, & irrisit. Tunc vir Dei accersito Notario dictauit, dicens: Sabinus Domini IESV Christi seruum commentorium Pado: Precipio tibi, in nomine IESV Christi Domini nostri, vt de alueo tuo, in locis istis, ulterius non exeas, nec terras Ecclesie ledere presumas. Atq; eidem Notario subiungit, dicens: Vade, hoc scribe, & in aquam eiusdem fluminis projice. Quo facto, sancti viri preceptum suscipiens, statim se a terris Ecclesie fluminis aqua compescuit, atq; ad proprium aluenim reuersa, exire ulterius in loca eadem non presumpsit. Qua in re Petre, quid aliud, quam inobedientium hominum duritia confunditur, quando in virtute IESV, & elementum irrationabile sancti viri preceptis obediuit? Cur non obediret quoque hoc elementum ipsi DEO, inobedientibus irascenti, atque aquas, de alubis suis in eos, agminis instar, emittenti? Punit iuste flammis, cur inique plectat vudis? cum sit Dominus vtriusque elementi.*

C A P V T VIII.

Aquas mortalibus nocentes, esse Dei iustissime punientis instrumenta; ac sepe etiam velut iudicia, quibus mali à bonis discriminantur; sed cum iudicio, & non sine delectu agnoscenda.

Inc ad tertiam querelam responsio datur, quæ duabus prioribus suapte natura cohæret. Quippe, si aquæ sunt, quæ possunt sanitatem lædere; si diluuiâ, quæ valent in damna hominum excurrere; procliuè est cogitare, & illas reipsa, & ista nocere; enimvero, etsi, metu ipso, grauius affligant humanam sollicitudinem, tamen insuper etiam & funera facere,